

ZAPISNIK

sa 10. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore,
održane 3. novembra 2021. godine

Sjednica je počela u 9.00 časova.

Sjednici je predsjedavao Branimir Gvozdenović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Simonida Kordić, Danijela Đurović, Danilo Šaranović, Daliborka Pejović, Predrag Sekulić, Fatmir Gjeka i Suada Zoronjić.

Sjednici nisu prisustvovali članovi Odbora: Maja Vukićević, Branko Radulović, Dragan Krapović, Jevto Eraković i Amer Smailović.

U svojstvu zamjene članova, umjesto poslanice Maje Vukićević sjednici je prisustvovao poslanik Dejan Đurović, a umjesto poslanika Jevta Erakovića sjednici je prisustvovala poslanica Jovanka Laličić.

Sjednici su prisustvovali Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa Evropskom unijom, Andrej Orlandić, načelnik Odsjeka za sektorske politike EU u Kancelariji za evropske integracije, i Dragana Marković, savjetnica glavne pregovaračice za pregovore o pristupanju Crne Gore EU.

Sjednici su prisustvovali sekretarka Odbora Marija Maraš i saradnica u Sekretarijatu Odbora Marija Milošević.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu Radio Televizije Crne Gore.

* * * * *

Desetu sjednicu Odbora za evropske integracije otvorio je predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović.

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjedavajući je predložio sljedeći

DNEVNI RED :

1. Dvadeset deveti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar – mart 2021. godine;
2. Trideseti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period april – jun 2021. godine;
3. Petnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period, januar – jun 2021. godine;
4. Razno.

Dnevni red je usvojen glasovima svih prisutnih članova.

Nakon što je predstavio strukturu izvještaja sa dnevnog reda, predsjedavajući je prihvatio predlog poslanika Danila Šaranovića da se rasprava o predloženim dokumentima objedini. Članovi Odbora saglasili su se da se rasprava po tačkama 1, 2 i 3 objedini.

TAČKE 1, 2, 3

DVADESET DEVETI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU, ZA PERIOD JANUAR - MART 2021. GODINE

TRIDESETI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU, ZA PERIOD APRIL - JUN 2021. GODINE

PETNAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU, ZA PERIOD, JANUAR - JUN 2021. GODINE

Predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović je na samom početku podsjetio da se na 2. sjednici Odbora razgovaralo o modelima za unapređenje sadržaja i upotrebne vrijednosti informacija koje se tiču kvartalnih i polugodišnjih izvještaja o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju.

Predsjednik Odbora Gvozdenović podsjetio je na zaključke i sugestije Odbora sa pomenute sjednice:

- Uključivanje osnovnih zaključaka i poruka u dijelu političkog dijaloga Crne Gore sa EU;
- Akcentovanje informacija o ispunjavanju prelaznih i završnih mjerila za pojedinačna pregovaračka poglavlja, u dijelu pregovora o pristupanju EU;
- Detaljnije informacije o IPA programima i projektima;
- U dijelu usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, uključivanje informacije o postojanju ocjene usklađenosti zakona sa pravnom tekovinom EU, kao i o njihovom statusu u skupštinskoj proceduri;
- Uključivanje informacija o planiranim sredstvima u budžetu Crne Gore u izvještajnom periodu za obaveze Crne Gore u kontekstu procesa pristupanja EU.

Predsjednik Odbora je kazao da je Odbor ranije dobio povratnu informaciju od strane glavne pregovaračice Zorke Kordić da su u pripremi izvještaja koji se razmatraju na sjednici uvaženi svi zaključci koje je Odbor dostavio Kancelariji za evropske integracije, osim onoga koji se odnosi na finansijsku perspektivu procesa pristupanja.

U cilju sadržajnijeg izlaganja glavne pregovaračice Kordić, predsjednik Odbora Gvozdenović je iskoristio priliku da postavi određena pitanja i uputi komentare u vezi sa temom sjednice.

Gvozdenović se interesovao za trenutni status u formiranju pregovaračke strukture, posebno za imenovanja radnih grupa, jer se, kako je kazao, sa sajta Vlade moglo konstatovati da je imenovano tek oko 13 radnih grupa. Gvozdenović je istakao da je ovo posebno važno zbog aktuelnog momenta u procesu pristupanja, ali i zbog Izvještaja Evropske komisije koji eksplicitno ukazuje na stagnaciju i na potrebu rekonstrukcije pregovaračke strukture i rješavanja nedostajućih imenovanja.

U odnosu na sadržaj izvještaja, Gvozdenović je kazao da, iako je Kancelarija za evropske integracije pismenim putem obavijestila da su sve preporuke koje je Odbor dao uvažene, uz rezervu u odnosu na presjek troškova pristupanja, da su pažljivim čitanjem izvještaja uočeni određeni nedostaci, i to:

- da je u dijelu *Usklađivanje sa pravnom tekovinom EU* prikazana samo tabela sa zakonima koji sadrže pravnu tekovinu EU, ali ne i informacija o njihovom statusu u Skupštini, što je bila jedna od sugestija Odbora;
- da je za predloge zakona čiji je predlagač poslanik/poslanici u izvještaje trebalo uključiti informacije o tome da li pomenuti predlozi zakona zahtijevaju usklađivanje s pravnom tekovinom EU;
- da je u dijelu *Pregovori o pristupanju Crne Gore EU* trebalo dati ocjenu učinjenog u smislu doprinosa ispunjavanju prelaznih i završnih mjerila – da nije primijećeno da se posebno ističe da li su specifične aktivnosti, koje se odnose usvajanje nekog zakona ili donošenje pravilnika ili osnivanje savjeta/tijela, u skladu sa obavezama definisanim mjerilima za relevantna poglavlja.

Predsjednik Odbora Gvozdenović je kazao da smatra da bi u narednim izvještajima navedeno moralo biti apostrofirano. On je informisao članove Odbora da je Kancelariji za evropske integracije dostavljena analiza o predlozima zakona koji jesu ili su bili u skupštinskoj proceduri u ovom sazivu Skupštine, sa molbom da da komentar ili dopune informacije koje su nepotpune.

Nakon toga, Gvozdenović je dao riječ glavnoj pregovaračici da predstavi izvještaje koji su na dnevnom redu sjednice.

Na samom početku, *Zorka Kordić*, glavna pregovaračica Crne Gore sa Evropskom unijom, kazala je da se Kancelarija za evropske integracije trudila da u izvještajima na najbolji način apostrofira preporuke Odbora. Kordić je istakla važnost političkog dijaloga Crne Gore sa Evropskom unijom, napominjući da je isti intenziviran u prvoj polovini 2021. godine iz razloga što revidirana metodologija proširenja EU zahtijeva da se, pored ustaljenih sastanaka crnogorskih zvaničnika sa predstavnicima EU, intenziviraju i sastanci sa predstavnicima država članica EU pojedinačno. Povod za takav pristup proizilazi iz potrebe država članica Unije da se, u skladu sa nacionalnim prioritetima u

procesu proširenja EU, bolje upoznaju sa statusom procesa pristupanja država kandidata za članstvo.

Kordić je kazala da je u izvještajima akcenat stavljen na rezultate iz pregovaračkog procesa, sa fokusom na privremenim i završnim mjerilima. Ona je objasnila da je, iako u izvještajima nije na pojedinim mjestima eksplicitno navedeno da se određenom aktivnošću doprinosi ispunjavanju navedenih mjerila, svaka aktivnost u okviru pregovaračkih poglavlja vođena ciljem doprinosa ispunjavanju završnih mjerila (ili privremenih mjerila, u slučaju poglavlja vladavine prava). U dijelu sektorskih politika i jačanja administrativnih kapaciteta, Kordić je istakla da su ljudski resursi bili, jesu i biće najvažniji segment u sprovođenju mjerila na nivou standarda EU.

Kada je u pitanju usklađenost sa pravnom tekovinom EU, Kordić je pohvalila intenzivnu i proaktivnu ulogu Odbora za evropske integracije, kao i službi u okviru Skupštine Crne Gore, koje žele da na aktivniji način prate proces harmonizacije zakonodavstva sa akcijem. Ona je istakla spremnost Kancelarije za evropske integracije za saradnju u cilju pronalaženja najboljeg modela usmjeravanja pomenutog procesa, te predložila da se na godišnjem nivou na sveobuhvatan način prati i izvještava o usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. Glavna pregovaračica je dodala i da će Kancelarija, u skladu sa svojim nadležnostima, podržati jačanje skupštinskih sklužbi u kontekstu pojačane kontrole kvaliteta amandmana i usklađenosti zakona sa standardima EU.

Kordić je sa članovima Odbora podijelila informacije sa radnih sastanaka timova za pregovore, na kojima se razmatralo o korišćenju mehanizma takozvane «EU oznake» zakona, kojima bi se na sjednicama Skupštine davao prioritet u razmatranju i time dao doprinos ubrzavanju dinamike procesa pristupanja Crne Gore EU.

U odnosu na status pregovaračke strukture, Kordić se osvrnula na debate u vezi sa kašnjenjem sa imenovanjima i sporim popunjavanjem nedostajućih mjesta u pregovaračkoj strukturi. Kordić je istakla fokus na poglavljima 23 i 24, kao najvažnijim, za koje su u prelaznom periodu, do kraja drugog kvartala 2021. godine, bili imenovani koordinatori radnih grupa. Ona je informisala da su za sada objavljene 24 odluke o sastavu radnih grupa, a uskoro se očekuje još 5 odluka; ponovno formiranje preostalih radnih grupa je u toku. U ekspertskom smislu, 33 radne grupe rade na "mapama poglavlja", koje trebaju da predoče najvažnije korake do ispunjenja završnih mjerila u svakom poglavlju, a rad radnih grupa će biti usmjeren u skladu sa revidiranom metodologijom proširenja EU.

Kordić je istakla da je, imajući u vidu novi momenat u pregovaračkom procesu koji oblikuje nova metodologija proširenja, Kancelarija za evropske integracije predložila da, pored 33 šefa radnih grupa koji čine operativno jezgro procesa, buduća Pregovaračka grupa bude sastavljena od pregovarača koji će biti zaduženi za klasterne poglavlja. Takođe, sa ciljem efikasnijeg praćenja sprovođenja obaveza iz pregovaračkog procesa i primjene klusterskog pristupa, obrazovana je Komisija za evropske integracije čiji će zadaci obuhvatati učešće u izradi Programa pristupanja Crne Gore EU i praćenje

njegovog sprovođenja, kao i praćenje pripreme i realizacije Plana prevođenja pravne tekovine EU. Kordić je kazala da će obrazovanje nove Komisije doprinijeti boljoj koordinaciji poslova iz EU agende, a samim tim osigurati i efikasniji rad na adresiranju svih obaveza i ostvarenju konkretnih i mjerljivih rezultata u pregovaračkom procesu.

Predsjednik Odbora *Gvozdenović* interesovao se za mogućnost učešća stručne službe Skupštine Crne Gore u radu novih radnih grupa. Glavna pregovaračica je iskazala spremnost za takvu inicijativu, ukoliko kapaciteti Skupštine Crne Gore to dozvoljavaju, navodeći da Kancelariji treba dostaviti imena službenika koji bi trebali biti formalni članovi radnih grupa.

Poslanica *Danijela Đurović* konstatovala je da pitanje usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU predstavlja obiman posao, te postavila pitanje da li je obaveza Odbora za evropske integracije utvrđivanje i definisanje nivoa usklađenosti pravne tekovine. U tehničkom smislu, poslanicu Đurović interesovali su kapaciteti Sekretarijata Odbora za evropske integracije – konkretno, da li bi ovakav predlog predstavljao dodatni izazov u radu, da li će sekretarijati ostalih skupštinskih radnih tijela učestvovati u navedenom procesu, kao i da li će se u direktnoj saradnji sa Kancelarijom za evropske integracije raditi na formiranju tima koji bi se bavio temom usklađenosti pravne tekovine EU.

Predsjednik Odbora *Gvozdenović* kazao je da se na devetoj sjednici Odbora za evropske integracije razmatrala analiza praksi i nadležnosti parlamenata i odbora za pitanja EU država članica Unije i procesa usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u parlamentima država regiona i odabranih država članica EU, na kojoj je zaključeno da ne postoji jedinstveni model u ovoj oblasti, ali da su prepoznate mnoge dobre prakse. *Gvozdenović* je istakao i to da je Skupština Crne Gore jedina koja ima ovoliki broj zakonskih akata koji ne sadrže tabelu usklađenosti i da se to mora promijeniti. S tim u vezi, *Gvozdenović* je istakao da su započeti razgovori sa matičnim odborima i kancelarijom generalnog sekretara Skupštine, kao i da su intenzivirani razgovori sa Kancelarijom za evropske integracije sa ciljem nalaženja najboljeg modela praćenja procesa usklađenosti domaćeg sa zakonodavstvom EU. U tehničkom dijelu, *Gvozdenović* je konstatovala da Sekretarijat Odbora nema kapacitet da isprati navedenu predloženu dinamiku, te je stoga predložio angažovanje eskternog saradnika, eksperta u pomenutoj oblasti koji će pomagati Sekretarijatu u daljem radu.

Na osnovu rasprave, predsjednik Odbora *Gvozdenović* je predložio sljedeće konstatacije i zaključke:

1. Odbor se upoznao sa Dvadeset devetim i Tridesetim kvartalnim izvještajem o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar – mart i april – jun 2021. godine;

2. Odbor se upoznao sa Petnaestim polugodišnjim izvještajem o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar – jun 2021. godine.;
3. Odbor poziva Kancelariju za evropske integracije da, u skladu sa sugestijama članova Odbora i zaključcima sa druge sjednice Odbora, dopuni sadržaj kvartalnih i polugodišnjih izvještaja, te da unaprijeđene izvještaje dostavi Odboru u roku od 15 dana.;
4. Odbor poziva Kancelariju za evropske integracije da, u okviru svojih nadležnosti, u pripremi narednih izvještaja o aktivnostima u procesu evropskih integracija ispunji sve preporuke i konstatacije Odbora date kroz zaključke sa druge sjednice.;
5. Uzimajući u obzir revidiranu metodologiju proširenja EU i nalaze iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori iz 2021. godine, poziva Vladu Crne Gore da:
 - 5.1 Da u što kraćem roku pripremi analizu ispunjenosti privremenih mjerila za pregovaračka poglavlja 23 i 24, kao i plan neophodnih aktivnosti za njihovo što skorije ispunjavanje i dobijanje završnih mjerila, te da sa istima upozna Odbor za evropske integracije;
 - 5.2 Da u što kraćem roku pripremi analizu ispunjenosti završnih mjerila u preostalih 31 pregovaračkih poglavlja, te da sa istom upozna Odbor za evropske integracije.
6. Poziva se Vlada Crne Gore da dovrši rekonstrukciju pregovaračke strukture u skladu sa revidiranom metodologijom proširenja EU, odredi sastav i imenuje članove Pregovaračke grupe, te imenuje preostale šefove radnih grupa za pojedinačna poglavlja i donese odluke o sastavu tih radnih grupa, kao i da sa rješenjima upozna Odbor u roku od mjesec dana.;
7. Članovi Odbora istakli su posvećenost spoljnopolitičkom cilju Crne Gore oličenom u njenom članstvu u EU, te zaključili da je u tom cilju potrebno ubrzati inicijativu za rješavanje pitanja usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. U tom smislu, Odbor ukazuje na različit pristup ministarstava procjeni usklađenosti predloga zakona sa *acquis-em*, što za posljedicu ima značajan broj zakonodavnih predloga koji su Skupštini dostavljeni bez adekvatnih izjava i tabela usklađenosti. Odbor konstatuje i da ne postoji procedura za procjenu usklađenosti zakonodavnih predloga i amandmana poslanika, zbog čega nijedan zakonodavni predlog poslanika nema pripremljenu izjavu i tabelu usklađenosti. Zbog toga Odbor:
 - 7.1 Poziva nadležna radna tijela Skupštine da jasno ukažu na slučajeve izostanka izjave i tabele usklađenosti za zakonodavne predloge Vlade, te da zahtijevaju od predlagača naknadno dostavljanje izjava i tabela usklađenosti;
 - 7.2 Poziva na koordinaciju i međusobno informisanje Odbora za evropske integracije i matičnih odbora u vezi sa ovim pitanjem;

- 7.3 Poziva Vladu da obezbijedi jasno označavanje svih predloga zakona kojima se vrši usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, kao i koji su važni za EU agendu Crne Gore;
- 7.4 Predlaže da Odbor za evropske integracije, uz adekvatnu podršku eksternih eksperata, započne procjenu usklađenosti sa pravnom tekovinom EU za sve zakonodavne predloge Vlade koje je Skupština usvojila bez dostavljenih izjava i tabela usklađenosti, kao i za sve zakonodavne predloge poslanika.;
8. Članovi Odbora su istakli važnost učešća predstavnika Službe Skupštine u radu radnih grupa za pojedinačna pregovaračka poglavlja, te sa glavnom pregovaračicom dogovorili da se Kancelariji za evropske integracije predlože članovi Službe Skupštine koji treba da budu uključeni u sastav radnih grupa.

TAČKA 4 **RAZNO**

Predsjednik Odbora Gvozdenović stavio je na glasanje zapisnik sa osme i devete sjednice Odbora, koji su usvojeni glasovima svih prisutnih poslanika.

Gvozdenović je upoznao članove Odbora sa predstojećim međunarodnim aktivnostima: da je Odbor dobio poziv za plenarno zasijedanje odbora za evropske poslove država članica EU (COSAC), koje će biti organizovano u virtuelnom formatu u okviru predsjedavanja Slovenije Savjetu EU, 29. i 30. novembra 2021. godine, kao i da je kao predsjednik Odbora dobio poziv da učestvuje kao panelista u okviru sesije na temu evropske perspektive zemalja Zapadnog Balkana. Imenovana je delegacija Odbora koja će učestvovati na zasijedanju, u sastavu predsjednik Odbora i dvije članice Odbora, Simonida Kordić i Daliborka Pejović.

Predsjednik Odbora Gvozdenović podsjetio je članove Odbora da je u oktobru realizovana obuka OEBS-a za poslanike i službu Skupštine na temu evropskih integracije i parlamentarne diplomatije, te da su na pomenutim događajima Odbor predstavljali poslanici Suada Zoronjić i Jevto Eraković. On je najavio i narednu sjednicu Odbora, posvećenu Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2021. godinu, na kojoj će ambasadorka Popa predstaviti ključne nalaze i predloge potrebnih reformi za efikasniji proces pristupanj. Gvozdenović je informisao da su na sjednicu pozvani i predsjednici ostalih radnih tijela Skupštine.

10. sjednica Odbora za evropske integracije zaključena je u 10.00 časova.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Branimir Gvozdenović